

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 28 stycznia 2010 r.(*)

Dyrektywa 89/665/EWG – Procedury odwoławcze w zakresie udzielania zamówień publicznych – Termin do wniesienia skargi – Początek biegu terminu do wniesienia skargi

W sprawie C-406/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Zjednoczone Królestwo) postanowieniem z dnia 30 lipca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 września 2008 r., w postępowaniu

Uniplex (UK) Ltd

przeciwko

NHS Business Services Authority,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), prezes drugiej izby, pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, P. Lindh, A. Rosas, U. Löhmus i A. Ó Caoimh, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 września 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Uniplex (UK) Ltd przez M. Sheridana, barrister, oraz A. Stanic, solicitor,
- w imieniu NHS Business Services Authority przez R. Williamsa, barrister,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez I. Rao, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez K. Smith, barrister,
- w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lumme oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez A. Collinsa, SC,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez E. White'a oraz M. Konstantinidisa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 października 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (Dz.U. L 395, s. 33), zmienionej dyrektywą Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r. (Dz.U. L 209, s. 1) (zwanej dalej „dyrektywą 89/665”) w odniesieniu do rozpoczęcia biegu terminu na wniesienie odwołania w przedmiocie zamówień publicznych.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Uniplex (UK) Ltd (zwaną dalej „Uniplex”) oraz NHS Business Services Authority (zwaną dalej „NHS”) dotyczącego zawarcia umowy ramowej.

Ramy prawne

Przepisy wspólnotowe

- 3 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby decyzje podejmowane przez instytucje zamawiające odnośnie do procedur udzielania zamówień publicznych objętych zakresem dyrektyw [Rady] 71/305/EWG [z dnia 26 lipca 1971 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane (Dz.U. L 185, s. 5)], 77/62/WE [z dnia 21 grudnia 1976 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na dostawy (Dz.U. 1977, L 13, s. 1)] i 92/50/EWG mogły [...] skutecznie i przede wszystkim możliwie szybko, zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, w szczególności art. 2 ust. 7, podlegać odwołaniu na podstawie tego, że takie decyzje naruszyły prawo wspólnotowe w dziedzinie zamówień publicznych albo krajowe przepisy, wykonujące to prawo”.

- 4 Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/665:

„Państwa członkowskie zapewnią wprowadzenie do procedur odwoławczych określonych w art. 1 odpowiednich środków obejmujących prawo do:

- a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie, w drodze zarządzenia tymczasowego, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom wobec podmiotów, których to dotyczy, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielania zamówienia publicznego lub wykonania decyzji podjętych przez instytucję zamawiającą;
- b) uchylenia lub doprowadzenia do uchylenia bezprawnych decyzji, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych

zawartych w zaproszeniu do składania ofert, dokumentacji zamówienia lub we wszelkich innych dokumentach związanych z procedurą udzielania zamówienia;

c) przyznania odszkodowania podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia”.

5 Artykuł 41 ust. 1 i 2 dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.U. L 134, s. 114) stanowi:

„1. Tak szybko jak to możliwe, instytucje zamawiające informują kandydatów i oferentów o podjętych decyzjach dotyczących zawarcia umowy ramowej, udzielenia zamówienia lub dostępu do dynamicznego systemu zakupów, w tym także podstaw do podjęcia decyzji o rezygnacji z zawarcia umowy ramowej lub udzielenia zamówienia, dla którego wszczęto postępowanie, i o ponownym wszczęciu postępowania albo ustanowieniu dynamicznego systemu zakupów; informacje takie udzielane są na piśmie na podstawie wniosków przedkładanych instytucjom zamawiającym.

2. Na wniosek zainteresowanej strony instytucja zamawiająca, tak szybko jak to możliwe, informuje:

- każdego odrzuconego kandydata o przyczynach odrzucenia jego wniosku,
- każdego odrzuconego oferenta o przyczynach odrzucenia jego oferty, w tym także, w przypadkach, o których mowa w art. 23 ust. 4 i 5, o przyczynach podjęcia decyzji o nierównoważności lub decyzji, że roboty budowlane, dostawy lub usługi nie spełniają wymagań dotyczących charakterystyki lub wymagań w zakresie funkcjonalności,
- każdego oferenta, który złożył dopuszczalną ofertę o cechach i względnej przewadze oferty, która została wybrana, jak również o nazwie wybranego oferenta lub stron umowy ramowej.

Termin niezbędny do udzielenia tego typu informacji nie może w żadnym wypadku przekroczyć 15 dni od daty złożenia pisemnego wniosku”.

Uregulowania krajowe

6 Artykuł 47 ust. 7 lit. b) Public Contracts Regulations 2006 (rozporządzenia w sprawie zamówień publicznych, zwanego dalej „rozporządzeniem z 2006 r.”), przyjętego w celu transpozycji dyrektywy 89/665 do prawa krajowego, stanowi:

„Powództwo nie może zostać wniesione na podstawie niniejszego przepisu, chyba że

[...]

b) powództwo zostanie wniesione bezzwłocznie, a w żadnym wypadku nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia, w którym po raz pierwszy pojawiły się podstawy do jego wniesienia, chyba że sąd uzna, że wydłużenie okresu, w trakcie którego może zostać wniesione powództwo, jest uzasadnione”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 7 Uniplex, spółka z siedzibą w Zjednoczonym Królestwie, jest wyłącznym dystrybutorem w tym państwie członkowskim hemostatyków wytwarzanych przez Gelitę Medical BV, spółkę z siedzibą w Niderlandach.
- 8 NHS stanowi część National Health Service, systemu publicznej służby zdrowia Zjednoczonego Królestwa, podlegającego państwu i zarządzanego przez nie. Jest ona instytucją zamawiającą w rozumieniu dyrektywy 2004/18.
- 9 W dniu 26 marca 2007 r. NHS wszczęła przetarg w trybie procedury ograniczonej na zawarcie umowy ramowej na dostawę hemostatyków. Ogłoszenie o zamówieniu zostało opublikowane w dniu 28 marca 2007 r. w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- 10 W dniu 13 czerwca 2007 r. NHS wysłała zaproszenia do składania ofert do pięciu dostawców zainteresowanych zawarciem umowy ramowej, wśród nich także do Uniplex. Termin składania ofert upływał w dniu 19 lipca 2007 r.
- 11 Kryteria udzielenia zamówienia wraz z odpowiednimi wartościami przypisywanymi każdemu kryterium wymienione w dokumentacji przetargu przesłanej każdemu oferentowi były następujące: cena oraz inne czynniki rentowności 30%, jakość oraz dopuszczalność kliniczna 30%, serwis produktu oraz szkolenie 20%, sposób oraz możliwości dostawy 10%, asortyment produktów i rozwój 5%, aspekty środowiskowe i trwały rozwój 5%.
- 12 Uniplex złożyła ofertę w dniu 18 lipca 2007 r.
- 13 W dniu 22 listopada 2007 r. NHS przekazała Uniplex pismo stwierdzające, że podjęła ona decyzję o zawarciu umów ramowych z trzema oferentami. Uniplex została powiadomiona, że nie będzie stroną umowy ramowej, gdyż uzyskała najniższe noty spośród pięciu oferentów, którzy zostali zaproszeni do składania ofert i którzy oferty złożyli. W piśmie tym zostały przypomniane kryteria udzielenia zamówienia wraz z odpowiednimi wartościami przypisywanymi każdemu kryterium oraz podano nazwy wybranych oferentów, zakres punktacji wybranych ofert i punktację przyznaną ofercie Uniplex.
- 14 Zgodnie z tym pismem zakres punktacji przyznanej wybranym ofertom wynosił od 905,5 do 971,5, podczas gdy punktacja Uniplex wynosiła 568.
- 15 W piśmie z dnia 22 listopada 2007 r. poinformowano również Uniplex o prawie do złożenia odwołania od decyzji o zawarciu omawianej umowy ramowej oraz o 10-dniowym obowiązkowym okresie standstill przed jej zawarciem, który miałby zastosowanie od dnia zawiadomienia o udzieleniu zamówienia, a także pouczono ją o przysługującym jej uprawnieniu do ubiegania się o dodatkowe informacje.
- 16 Uniplex zwróciła się o dalsze informacje w e-mailu z dnia 23 listopada 2007 r.
- 17 W piśmie z dnia 13 grudnia 2007 r. NHS przedstawiła bardziej szczegółowe informacje dotyczące sposobu dokonania przez nią oceny kryteriów udzielenia zamówienia w odniesieniu do cech i względnej przewagi ofert przedstawionych przez wybranych oferentów w porównaniu z ofertą przedstawioną przez Uniplex.
- 18 W piśmie tym wskazano w szczególności, że z jednej strony Uniplex otrzymała zero punktów za cenę i inne czynniki rentowności, gdyż przedstawiła ceny znajdujące się w katalogu. Wszyscy pozostali oferenci zaproponowali obniżki w stosunku do cen

katalogowych. Z drugiej strony przy kryterium dotyczącym sposobu oraz możliwości dostawy wszyscy oferenci, którzy nie działali jeszcze na rynku hemostatyków w Zjednoczonym Królestwie, otrzymali zero punktów w ramach podkryterium, które dotyczyło posiadanej klienteli w Zjednoczonym Królestwie.

- 19 W dniu 28 stycznia 2008 r. Uniplex skierowała do NHS pismo przedprocesowe, w którym podniosła szereg naruszeń przepisów rozporządzenia z 2006 r. Uniplex twierdziła w tym piśmie, że bieg terminu do wniesienia powództwa rozpoczynał się dopiero w dniu 13 grudnia 2007 r. Uniplex zwróciła się do NHS o udzielenie odpowiedzi przed dniem 13 lutego 2008 r., lecz dodała, że jeżeli NHS uważała, że bieg tego terminu nie rozpoczynał się w tym dniu, NHS powinna udzielić odpowiedzi najpóźniej do dnia 6 lutego 2008 r.
- 20 W piśmie z dnia 11 lutego 2008 r. NHS poinformowała Uniplex o zmianie okoliczności faktycznych. Stwierdzono bowiem, że oferta przedstawiona przez Assut (UK) Ltd nie spełniała warunków i że stroną umowy ramowej na miejsce Assut (UK) Ltd została B. Braun UK Ltd, która w wyniku oceny ofert zajęła czwarte miejsce.
- 21 NHS udzieliła odpowiedzi na pismo przedprocesowe Uniplex pismem z dnia 13 lutego 2008 r., odrzucając poszczególne zarzuty podniesione przez Uniplex. W piśmie NHS stwierdziła również na wstępie, że wydarzenia leżące u podstaw skargi Uniplex miały miejsce nie później niż w dniu 22 listopada 2007 r., to jest, dniu, w którym zakomunikowano Uniplex decyzję, że nie będzie ona stroną umowy ramowej. NHS podniosła, że datą, od której rozpoczynał się bieg terminu dla celów art. 47 ust. 7 lit. b) rozporządzenia z 2006 r., był dzień 22 listopada 2007 r.
- 22 Uniplex odpowiedziała pismem z dnia 26 lutego 2008 r. W piśmie tym podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, że termin dla wniesienia powództwa zgodnie z rozporządzeniem z 2006 r. rozpoczął swój bieg dopiero w dniu 13 grudnia 2007 r.
- 23 W dniu 12 marca 2008 r. Uniplex wniosła powództwo do High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, w którym żądała m.in. stwierdzenia, że NHS naruszyła przepisy prawa zamówień publicznych i zasądzenia odszkodowania z tego tytułu.
- 24 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„W sytuacji, gdy wykonawca w postępowaniu przed sądem krajowym odwołuje się od zawarcia przez instytucję zamawiającą umowy ramowej w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym występował jako oferent, a które powinno być zostać przeprowadzone zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE (oraz odpowiednimi krajowymi przepisami wykonawczymi), oraz gdy w tymże postępowaniu przed sądem krajowym dochodzi on stwierdzenia naruszenia odpowiednich przepisów o zamówieniach publicznych i odszkodowania z tego tytułu, co się tyczy tego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i jego udzielenia:

 - 1) czy przepis krajowy taki jak art. 47 ust. 7 lit. b) rozporządzenia z 2006 r., który stanowi, że takie powództwo ma zostać wniesione bezzwłocznie, a w każdym razie w ciągu 3 miesięcy od dnia, w którym po raz pierwszy pojawiły się podstawy jego wniesienia, chyba że sąd uzna, że przedłużenie terminu jest uzasadnione, należy interpretować – w kontekście art. 1 i 2 dyrektywy 89/665/EW oraz wspólnotowej zasady prawnej równoważności, wynikającego z prawa wspólnotowego obowiązku zagwarantowania skutecznej ochrony prawnej lub zasady skuteczności oraz przy uwzględnieniu innych mających znaczenie zasad

prawa wspólnotowego – jako przyznający oferentowi względem instytucji zamawiającej bezwarunkowe prawo podmiotowe tej treści, że termin do wniesienia powództwa kwestionującego taki przetarg i udzielenie zamówienia publicznego rozpoczyna bieg od dnia, w którym oferent dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się, że procedura o udzielenie zamówienia oraz udzielenie zamówienia naruszyły wspólnotowe przepisy z zakresu prawa zamówień publicznych, czy też od dnia, w którym nastąpiło naruszenie odpowiednich przepisów z zakresu zamówień publicznych; oraz

- 2) w jaki sposób wówczas sąd krajowy ma stosować w którymkolwiek z tych przypadków i) wymogi wniesienia powództwa bezzwłocznie oraz ii) uznanie co do przedłużenia krajowych okresów na wniesienie takiego powództwa?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 25 W pytaniu pierwszym sąd krajowy pragnie zasadniczo ustalić, czy art. 1 dyrektywy 89/665 wymaga, aby bieg terminu do wniesienia powództwa o stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych lub odszkodowanie z tytułu naruszenia tych przepisów rozpoczynał się od dnia naruszenia wskazanych przepisów lub od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o tym naruszeniu.
- 26 Dyrektywa 89/665 ma zagwarantować istnienie skutecznych środków odwoławczych w przypadkach naruszeń wspólnotowego prawa zamówień publicznych lub przepisów krajowych transponujących to prawo w celu zagwarantowania skutecznego stosowania dyrektyw w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych. Nie zawiera ona jednak żadnego przepisu, który dotyczy w szczególności przesłanek terminu na wnoszenie odwołań, które ma ustanawiać. Krajowy porządek prawny każdego z państw członkowskich powinien zatem definiować te przesłanki odnoszące się do terminu (wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie C-470/99 *Universale-Bau i in.*, Rec. s. I-11617, pkt 71).
- 27 Przepisy dotyczące procedury odwoławczej przed sądem, których celem jest zapewnienie ochrony przyznanych przez prawo wspólnotowe kandydatom i oferentom praw naruszonych wskutek decyzji instytucji zamawiających, nie powinny stanowić zagrożenia dla skuteczności dyrektywy 89/665 (ww. wyrok w sprawie *Universale-Bau i in.*, pkt 72).
- 28 W tym kontekście należy zbadać, czy w świetle celów tej dyrektywy przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, nie naruszają praw przyznanych jednostkom w prawie wspólnotowym (ww. wyrok w sprawie *Universale-Bau i in.*, pkt 73).
- 29 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, iż sprzeczne z prawem decyzje instytucji zamawiających mogą skutecznie i możliwie szybko podlegać odwołaniu (ww. wyrok w sprawie *Universale-Bau i in.*, pkt 74).
- 30 Tymczasem fakt, że kandydat lub oferent dowiaduje się, że jego kandydatura lub oferta zostały odrzucone, nie pozwala mu na skuteczne wniesienie odwołania. Takie informacje nie są wystarczające, aby umożliwić kandydatowi lub oferentowi wykrycie wystąpienia naruszenia prawa, które może być przedmiotem odwołania.

- 31 Wyłącznie po poinformowaniu zainteresowanego kandydata lub oferenta o motywach wykluczenia go z postępowania o udzielenie zamówienia, może on nabrać wyraźnego przekonania co do wystąpienia ewentualnego naruszenia obowiązujących przepisów, jak też co do możliwości wniesienia odwołania.
- 32 Wynika z tego, że cel założony w art. 1 ust. 1 dyrektywy 89/665, jakim jest zagwarantowanie skutecznych środków odwoławczych w razie naruszenia przepisów obowiązujących w zakresie zamówień publicznych, może zostać osiągnięty, wyłącznie jeżeli bieg terminów wyznaczonych do wniesienia takich środków odwoławczych rozpoczyna się od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o podnoszonym naruszeniu rzeczonych przepisów (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *Universale-Bau i in.*, pkt 78).
- 33 Wniosek ten potwierdza fakt, że art. 41 ust. 1 i 2 dyrektywy 2004/18, obowiązującej w okresie wystąpienia zdarzeń będących u podstaw postępowania przed sądem krajowym, zobowiązuje instytucje zamawiające do poinformowania odrzuconych kandydatów i oferentów o motywach dotyczących ich decyzji. Takie przepisy są spójne z systemem terminów zawitych, zgodnie z którym bieg tych terminów rozpoczyna się od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu przepisów obowiązujących w zakresie zamówień publicznych.
- 34 Wniosek ten potwierdzają również zmiany wprowadzone do dyrektywy 89/665 dyrektywą 2007/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2007 r. zmieniającą dyrektywę Rady 89/665/EWG i 92/13/EWG w zakresie poprawy skuteczności procedur odwoławczych w dziedzinie udzielania zamówień publicznych (Dz.U. L 335, s. 31), mimo że termin transpozycji tej dyrektywy upłynął dopiero po zajściu zdarzeń będących u podstaw postępowania przed sądem krajowym. Artykuł 2c wprowadzony dyrektywą 2007/66 przewiduje, że informacji przekazywanej każdemu oferentowi lub kandydatowi o decyzji instytucji zamawiającej towarzyszy streszczenie stosownych przyczyn i że termin do wniesienia odwołania wygasa wyłącznie po upływie określonej liczby dni po takim przekazaniu.
- 35 Na pytanie pierwsze należy zatem odpowiedzieć, że art. 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 wymaga, aby bieg terminu na wniesienie powództwa o stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych lub o odszkodowanie z tytułu naruszenia tych przepisów rozpoczynał się od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o tym naruszeniu.

W przedmiocie pytania drugiego

- 36 Pytanie drugie obejmuje dwie części. Pierwsza dotyczy wykładni dyrektywy 89/665 w odniesieniu do wymogu, nałożonego w prawie krajowym, zgodnie z którym powództwo powinno być wniesione bezzwłocznie. Druga odnosi się do skutków wynikających z tej dyrektywy względem uznania przysługującego sądowi krajowemu dla przedłużenia terminu na wniesienie powództwa.

W przedmiocie części pierwszej pytania drugiego

- 37 W części pierwszej pytania drugiego sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy wykładni dyrektywy 89/665 należy dokonywać w ten sposób, że sprzeciwia się ona obowiązywaniu przepisu takiego jak art. 47 ust. 7 lit. b) rozporządzenia z 2006 r., który wymaga, aby powództwo zostało wniesione bezzwłocznie.

38 Jak zostało przypomniane w pkt 29 niniejszego wyroku, zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, iż sprzeczne z prawem decyzje instytucji zamawiających mogą skutecznie i możliwie szybko podlegać odwołaniu. Dla realizacji założonego w tej dyrektywie celu, jakim jest szybkość postępowania, państwa członkowskie mogą ustanowić terminy na wniesienie odwołania, tak aby zobowiązać podmioty do zakwestionowania w krótkim czasie działań przygotowawczych lub tymczasowych decyzji podjętych w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *Universale-Bau i in.*, pkt 75–79; wyroki: z dnia 12 lutego 2004 r. w sprawie C-230/02 *Grossmann Air Service*, Rec. s. I-1829, pkt 30, 36–39; a także z dnia 11 października 2007 r. w sprawie C-241/06 *Lämmerzahl*, Zb.Orz. s. I-8415, pkt 50, 51).

39 Cel założony w dyrektywie 89/665, jakim jest szybkość postępowania, powinien być realizowany w prawie krajowym z zachowaniem wymogów pewności prawa. W tym celu państwa członkowskie są zobowiązane do ustanowienia wystarczająco precyzyjnych, jasnych i przewidywalnych przepisów dotyczących terminów umożliwiających jednostce ustalenie jej praw i obowiązków (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 maja 1991 r. w sprawie C-361/88 *Komisja przeciwko Niemcom*, Rec. s. I-2567, pkt 24; z dnia 7 listopada 1996 r. w sprawie C-221/94 *Komisja przeciwko Luksemburgowi*, Rec. s. I-5669, pkt 22).

40 Ponadto założony w dyrektywie 89/665 cel, jakim jest szybkość postępowania, nie pozwala państwom członkowskim na pominięcie zasady skuteczności, zgodnie z którą stosowanie krajowych terminów zawitych nie powinno uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wykonywania praw, które przyznaje zainteresowanym prawo wspólnotowe, a która to zasada jest ściśle związana z wyraźnie przewidzianym w art. 1 ust. 1 rzeczonyj dyrektywy celem, jakim jest skuteczność odwołania.

41 Przepis krajowy taki jak art. 47 ust. 7 lit. b) rozporządzenia z 2006 r., zgodnie z którym powództwo nie może być wniesione, chyba że „powództwo to zostanie wniesione bezzwłocznie, a w żadnym wypadku nie później niż w ciągu 3 miesięcy”, wywołuje niepewność. Nie można wykluczyć, że taki przepis upoważnia sądy krajowe do odrzucenia powództwa jako wniesionego po terminie, nawet przed upływem terminu 3 miesięcy, jeżeli uznają one, że powództwo nie zostało wniesione „bezzwłocznie” w rozumieniu tego przepisu.

42 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 69 swojej opinii, termin zawity, którego długość pozostawiona jest swobodnej ocenie właściwego sądu, nie jest możliwy do przewidzenia. W związku z tym przepis krajowy przewidujący taki termin nie zapewnia skutecznej transpozycji dyrektywy 89/665.

43 Wynika z tego, że na część pierwszą pytania drugiego należy odpowiedzieć, iż art. 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 sprzeciwia się obowiązywaniu przepisu krajowego, takiego jak ten w postępowaniu przed sądem krajowym, który umożliwia sądowi krajowemu odrzucenie, ze względu na wniesienie po terminie, powództwa o stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych lub o odszkodowanie z tytułu naruszenia tych przepisów, na podstawie ocenianego uznaniowo kryterium, zgodnie z którym takie powództwa powinny być wniesione bezzwłocznie.

W przedmiocie części drugiej pytania drugiego

44 W części drugiej pytania drugiego sąd krajowy pragnie zasadniczo ustalić skutki wynikające z dyrektywy 89/665 w odniesieniu do uznania przysługującego sądowi krajowemu w zakresie przedłużenia terminu do wniesienia powództwa.

- 45 W odniesieniu do przepisów krajowych transponujących dyrektywę sądy krajowe zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, dokonywać ich wykładni w świetle brzmienia i celu rozpatrywanej dyrektywy, by osiągnąć przewidziany w niej rezultat (zob. wyroki: z dnia 10 kwietnia 1984 r. w sprawie 14/83 von Colson i Kamann, Rec. s. 1891, pkt 26; a także z dnia 5 października 2004 r. w sprawach połączonych od C-397/01 do C-403/01 Pfeiffer i in., Zb.Orz. s. I-8835, pkt 113).
- 46 W niniejszym przypadku rolą sądu krajowego jest, tak dalece jak to możliwe, dokonanie wykładni przepisów krajowych ustanawiających termin zawity zgodnej z celem dyrektywy 89/665 (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie C-327/00 Santex, Rec. s. I-1877, pkt 63; ww. wyrok w sprawie Lämmerzahl, pkt 62).
- 47 W celu spełnienia wymogów zawartych w odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze sąd krajowy, przed którym toczy się postępowanie, powinien, tak dalece jak jest to możliwe, dokonać wykładni przepisów krajowych dotyczących terminu do wniesienia powództwa w sposób zapewniający, aby bieg tego terminu rozpoczynał się dopiero od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu przepisów obowiązujących przy udzielaniu danego zamówienia publicznego.
- 48 Jeżeli omawiane przepisy krajowe nie pozwalają na dokonanie takiej wykładni, sąd ten jest zobowiązany, korzystając z przysługującego mu uznania, przedłużyć termin do wniesienia powództwa, tak aby zapewnić skarżącemu termin odpowiadający temu, który by mu przysługiwał, gdyby bieg terminu przewidzianego w obowiązujących przepisach krajowych rozpoczynał się od dnia, w którym dowiedział się on lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu przepisów o zamówieniach publicznych.
- 49 W każdym razie, jeżeli nie jest możliwe dokonanie wykładni przepisów krajowych dotyczących terminów do wniesienia powództwa zgodnej z dyrektywą 89/665, sąd krajowy jest zobowiązany odstąpić od ich stosowania, w celu zastosowania w całości prawa wspólnotowego i zapewnienia ochrony praw, jakie przyznaje ono jednostkom (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Santex, pkt 64; w sprawie Lämmerzahl, pkt 63).
- 50 Należy zatem na drugą część pytania drugiego udzielić odpowiedzi, że dyrektywa 89/665 wymaga, aby sąd krajowy przedłużył, korzystając z przysługującego mu uznania, termin do wniesienia powództwa, tak aby zapewnić skarżącemu termin odpowiadający temu, który by mu przysługiwał, gdyby bieg terminu przewidzianego w obowiązujących przepisach krajowych rozpoczynał się od dnia, w którym dowiedział się on lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu przepisów o zamówieniach publicznych. Jeżeli nie można dokonać wykładni przepisów krajowych dotyczących terminów do wniesienia powództwa zgodnej z dyrektywą 89/665, sąd krajowy jest zobowiązany odstąpić od ich stosowania, w celu zastosowania w całości prawa wspólnotowego i zapewnienia ochrony praw, jakie przyznaje ono jednostkom.

W przedmiocie kosztów

- 51 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, zmienionej dyrektywą Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., wymaga, aby bieg terminu na wniesienie powództwa o stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych lub o odszkodowanie z tytułu naruszenia tych przepisów rozpoczynał się od dnia, w którym skarżący dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o tym naruszeniu.
- 2) Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 89/665 zmienionej dyrektywą 92/50 sprzeciwia się obowiązywaniu przepisu krajowego, takiego jak ten w postępowaniu przed sądem krajowym, który umożliwia sądowi krajowemu odrzucenie, ze względu na wniesienie po terminie, powództwa o stwierdzenie naruszenia przepisów o zamówieniach publicznych lub o odszkodowanie z tytułu naruszenia tych przepisów, na podstawie ocenianego uznaniowo kryterium, zgodnie z którym takie powództwa powinny być wniesione bezzwłocznie.
- 3) Dyrektywa 89/665 zmieniona dyrektywą 92/50 wymaga, aby sąd krajowy przedłużył, korzystając z przysługującego mu uznania, termin do wniesienia powództwa, tak aby zapewnić skarżącemu termin odpowiadający temu, który by mu przysługiwał, gdyby bieg terminu przewidzianego w obowiązujących przepisach krajowych rozpoczynał się od dnia, w którym dowiedział się on lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu przepisów o zamówieniach publicznych. Jeżeli nie można dokonać wykładni przepisów krajowych dotyczących terminów do wniesienia powództwa zgodnej z dyrektywą 89/665, zmienioną dyrektywą 92/50, sąd krajowy jest zobowiązany odstąpić od ich stosowania, w celu zastosowania w całości prawa wspólnotowego i zapewnienia ochrony praw, jakie przyznaje ono jednostkom.

Podpisy

* Język postępowania: angielski.